

Висоцький В.А., Калугін І.Г., Коваленко О.В., Линник А.М.
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
Національна академія статистики, обліку та аудиту

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ ІГРОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

У статті зазначається, що проблема фізичного виховання студентської молоді у процесі занять ігровою діяльністю в сучасних умовах реформування освіти є актуальним науковим дослідженням. Акцентовано, що для покращення освітньої діяльності студентської молоді слід ознайомити викладачів та тренерів закладів вищої освіти з ефективними організаційно-педагогічними умовами фізичного виховання з використанням сучасних методів тощо. Також у статті розкрито ефективні організаційно-педагогічні умови фізичного виховання студентів у процесі занять ігровою діяльністю, а саме: розуміння студентською молоддю важливості занять з фізичного виховання засобами ігрової діяльності; раціональний підбір дієвих змісту, методів та видів фізкультурно-масової роботи із використанням спортивних ігор, спрямованих на формування мотивації до систематичних занять; уточнення та корекція роботи викладачів закладів вищої освіти щодо фізичного виховання студентів у процесі занять ігровою діяльністю. Методика з використанням даних організаційно-педагогічних умов сприяла підвищенню рівнів фізичної вихованості студентів.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, фізичне виховання, студентська молодь, ігрова діяльність, методи, освітня діяльність.

Высоцкий В.А., Калугин И.Г., Коваленко А.В., Линник А.Н. Организационно-педагогические условия физического воспитания студенческой молодежи в процессе занятий игровой деятельностью. В статье отмечается, что проблема физического воспитания студенческой молодежи в процессе занятий игровой деятельностью в современных условиях реформирования образования является актуальным научным исследованием. Акцентировано, что для улучшения образовательной деятельности студенческой молодежи следует ознакомить преподавателей и тренеров высших учебных заведений с эффективными организационно-педагогическими условиями физического воспитания с использованием современных методов и тому подобное. Также в статье раскрыты эффективные организационно-педагогические условия физического воспитания студентов в процессе занятий игровой деятельностью, а именно: понимание студенческой молодежью важности занятий по физическому воспитанию средствами игровой деятельности; рациональный подбор эффективных содержания, методов и видов физкультурно-массовой работы с использованием спортивных игр, направленных на формирование мотивации к систематическим занятиям; уточнение и коррекция работы преподавателей высших учебных заведений по физическому воспитанию студентов в процессе занятий игровой деятельностью. Методика с использованием данных организационно-педагогических условий способствовала повышению уровней физической воспитанности студентов.

Ключевые слова: организационно-педагогические условия, физическое воспитание, студенческая молодежь, игровая деятельность, методы, образовательная деятельность.

Vysotsky V.A., Kalugin I.G., Kovalenko A.V., Linnik A.N. Organizational and pedagogical conditions of physical education of student youth in the process of engagement in gaming activities. The article notes that the problem of physical education of students in the process of playing games in the modern conditions of education reform is a relevant research. It is emphasized that in order to improve the educational activities of students, it is necessary to familiarize teachers and trainers of higher educational institutions with effective organizational and pedagogical conditions of physical education using modern methods and the like. The article also reveals effective organizational and pedagogical conditions for the physical education of students in the course of playing gaming activities, namely: understanding by the young people of the importance of physical education classes by means of playing activities; rational selection of effective content, methods and types of physical-mass work using sports games aimed at creating motivation for systematic training; clarification and correction of the work of teachers of higher educational institutions on physical education of students in the process of playing game activities. The method using data of organizational and pedagogical conditions contributed to an increase in the levels of physical education of students.

In the article, it was important to study the current state and identify the reasons for the low efficiency of physical education of student youth of higher education institutions, namely: inconsistency between the educational conditions and the interests of students and their development; insufficient consideration of pedagogical principles influencing the education of students; the efforts of some teachers and trainers to obtain educational and sports results in a very short time, etc.; inconsistency of educational methods with practical activity that does not allow to objectively evaluate their effectiveness, etc.

Keywords: organizational and pedagogical conditions, physical education, student youth, play activities, methods, educational activities.

Постановка проблеми. Грунтовний аналіз педагогічної літератури [2; 3; 5; 6] свідчить, що проблема фізичного виховання студентської молоді у процесі занять ігровою діяльністю в сучасних умовах реформування освіти є актуальним науковим дослідженням. Під час вивчення сучасного стану закладів вищої освіти щодо зазначеної проблематики встановлено про необхідність подальшого вивчення, оскільки в студентів прослідковується значне зниження інтересу до

обов'язкових занять з фізичного виховання, секційної роботи за видами спорту та самостійних занять за межами закладів вищої освіти. При цьому, вивчення практики успішних закладів вищої освіти свідчить, що уміле використання спортивної та ігрової діяльності у процесі фізичного виховання студентів із використанням ефективних педагогічних умов й інтерактивних методів, сприяє всебічному розвитку особистості та формує фізичну вихованість студентської молоді тощо.

Також вивчення літератури дає можливість прослідкувати, що дієвість фізичного виховання студентів у процесі ігрової діяльності залежить від урахування інтересів сучасної молоді та умілого використання традицій закладів вищої освіти та діючих організаційних форм, які проводяться в єдності з розумовим й моральним вихованням [6].

Тому, на нашу думку, для покращення освітньої діяльності у процесі фізичного виховання студентської молоді слід ознайомити викладачів та тренерів закладів вищої освіти з ефективними організаційно-педагогічними умовами фізичного виховання з використанням сучасних освітніх методів; дати змогу студентам самореалізуватися, самоствердитися шляхом реалізації інтересів, підвищення власної спортивної майстерності тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення ефективності практичної діяльності фізичного виховання студентської молоді у процесі занять ігровою діяльністю привертає увагу фахівців різних галузей. Так, впродовж останніх років здійснено низку досліджень, присвячених окремим аспектам вирішення зазначеної проблеми. Це, насамперед, дослідження ролі фізичного виховання щодо формування в студентів інтересу до занять ігровою та спортивно-масовою діяльністю (М. Зубалій, О. Остапенко, В. Пилипенко та інші); основ фізичного виховання (В. Ареф'єв, Т. Круцевич, О. Тимошенко та інші), виховання вольових якостей засобами фізичного виховання (А. Артюшенко, І. Дудник); формування моральних якостей у процесі ігрової діяльності (А. Тіняков), проведення спортивно-ігрової діяльності та організація спортивних змагань з волейболу (О. Дорохова, М. Тимчик та інші), проведення секційних занять зі студентською молоддю та організація спортивних змагань з футболу (В. Пилипенко, М. Марущак, Р. Мішаровський,), формування у студентів прагнення до занять фізичними вправами та проведення змагань з баскетболу (Д. Бінецький), теоретичні і методичні основи виховання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі позааудиторної спортивно-масової роботи (Н. Довгань) та інші.

Мета дослідження – розкрити зміст організаційно-педагогічних умов фізичного виховання студентської молоді у процесі занять ігровою діяльністю.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті нашого дослідження важливим є бачення Н. Довгань, яка у процесі дисертаційного дослідження акцентувала на цінності й актуальності процесу формування фізичної культури особистості студента. На думку педагога дана проблематика потребує ґрунтовного, комплексного теоретичного аналізу й визначення методологічних засад та практичного впровадження в освітній процес закладів вищої освіти. Н. Довгань переконана, що використання у цьому процесі дієвих, сучасних підходів надає нову змістовну інформацію щодо раціонального педагогічного впливу як на фізичну діяльність у процесі ігрової спрямованості, так і на інтелектуальні та моральні якості, спортивні здібності особистості студента тощо [1].

Також, на думку педагога, провідним засобом формування фізичної культури особистості, необхідно створювати у вищому освітньому закладі фізкультурно-масове середовище, яке включає сукупність різних організаційно-педагогічних умов і методів фізичного виховання, умов саморозвитку особистості студента тощо [1].

Важливими є наукові погляди Б. Шияна, який вважає, що формування національної системи фізичного виховання для закладів вищої освіти має здійснюватися на: ідеології фізичного виховання студентської молоді, яка має змогу реалізувати власні здібності, всебічно розвиватися, формувати національні цінності тощо. На думку педагога, освітній процес у закладах вищої освіти повинен забезпечувати можливість досягнення індивідуально можливого рівня фізкультурної освіти; зміст фізичного виховання має бути спрямований на взаємозв'язок знань із руховою діяльністю та способами їх реалізації у фізкультурно-оздоровчій діяльності тощо. Також важливою умовою ефективно організації педагогічного процесу з фізичного виховання у закладах вищої освіти є забезпечення на заняттях співпраці викладачів та студентів спрямованої на досягнення спільної мети [7].

Також під час вивчення даної проблематики ми опиралися на дослідження В. Пилипенка та М. Тимчика, які переконані, що використання в закладах вищої освіти спортивно-ігрової діяльності сприяє зміцненню здоров'я, підвищенню фізичної підготовленості та вихованості студентської молоді. Така діяльність, на думку педагогів, допомагає розвитку в студентів необхідних, ключових рухових умінь, формуванню таких якостей як дисциплінованість, взаємодопомога, наполегливість, повага до педагогів та своїх однолітків тощо. Також, на підставі результатів власного дослідження, В. Пилипенко зазначає, що успішність освітнього процесу залежить від впровадження ефективних педагогічних умов та уміло підібраних методів фізичного виховання студентів у процесі занять спортивно-ігровою діяльністю тощо [3].

Важливим також було вивчення сучасного стану та виявити причини низької ефективності фізичного виховання студентської молоді закладів вищої освіти, а саме: неузгодженість між педагогічними умовами й інтересами студентів та їх розвитком; недостатнє урахування педагогічних принципів, що впливають на виховання студентів; намагання деяких викладачів та тренерів отримати освітні й спортивні результати за надто короткий строк; невідповідність виховних методів з практичною діяльністю, що не дає можливості об'єктивно оцінити їх ефективність тощо [6].

Таким чином, за результатами вивчення наукової літератури щодо фізичного виховання студентів та сучасної практики, дало змогу визначити та впровадити в освітню практику організаційно-педагогічні умови фізичного виховання студентської молоді у процесі занять ігровою діяльністю, а саме: розуміння студентською молоддю важливості занять з фізичного виховання засобами ігрової діяльності; раціональний підбір дієвих змісту, методів та видів фізкультурно-масової роботи із використанням спортивних ігор, спрямованих на формування мотивації до систематичних занять; уточнення та

корекція роботи викладачів закладів вищої освіти щодо фізичного виховання студентів у процесі занять ігровою діяльністю тощо.

Організаційно-педагогічна умова *розуміння студентською молоддю важливості занять з фізичного виховання засобами ігрової діяльності* була спрямована на формування необхідних знань, розвиток творчого та критичного мислення. Це дало змогу студентам зрозуміти цінність й важливість ігрової діяльності як засобу реалізації власних потреб; розширити кругозір щодо рухової активності; більш якісно розібратися в сутності фізичного виховання особистості та його значення тощо. Також, розв'язання даної організаційно-педагогічної умови, допомагало спрямовувати свою спортивно-масову діяльність на особистісний розвиток; сформувати потребу в регулярних заняттях ігровою діяльністю.

Також, впровадження даної умови допомогло студентам здобути необхідні знання щодо підвищення рівня фізичної підготовленості та фізичного розвитку; про важливість занять фізичними вправами та ігровою діяльністю у режимі навчання у закладі вищої освіти та у процесі фізкультурно-масової роботи; задоволення власних потреб у процесі ігрової діяльності, змагань тощо.

Наступна організаційно-педагогічна умова, *раціональний підбір дієвих змісту, методів та видів фізкультурно-масової роботи із використанням спортивних ігор, спрямованих на формування мотивації до систематичних занять*, була спрямована на створення ефективних занять з ігровою спрямованістю, які викликали інтерес в студентів до фізичного виховання. Це вдалося втілити у практику завдяки чітко підібраній сукупності методів та видів фізкультурно-масової роботи, яка передбачала формування стійкої мотивації до фізичного виховання, моральних та вольових якостей особистості студента. На заняттях з використанням спортивних ігор педагогами акцентувалося на важливості досягнення мета, яка була визначена разом із студентами. Дана організаційно-педагогічна умова передбачала поєднання уже перевіреного змісту фізичного виховання з використанням сучасних інтерактивних освітніх методів та розвивальних видів фізкультурно-масової роботи тощо.

Дієвими видами фізкультурно-масової роботи у процесі фізичного виховання студентів були : рухливі ігри за інтересами студентів; спортивні ігри та їх елементи, які носили змагальний та дружній характер боротьби; показові виступи команди з черлідінгу та інші.

Організаційно-педагогічна умова *уточнення та корекція роботи викладачів закладів вищої освіти щодо фізичного виховання студентів у процесі занять ігровою діяльністю* була важливою, оскільки сприяла розвитку й удосконаленню уже набутих умінь і навичок професійної роботи викладачів та тренерів. Ця умова дала змогу педагогам проявити творчість в освітньому процесі засобами ігрової діяльності. Тому викладачі та тренери під час організації занять з фізичного виховання завжди прагнули до того, щоб організаційні види фізкультурно-масової роботи викликали у студентів інтерес, бажання, захоплення від процесу гри тощо. Дієва реалізація даної умови також залежала від уникнення шаблонності, потребувала пошуку новизни у фізичних вправах з елементами ігрової діяльності, глибокого змісту, творчого підходу та була емоційно привабливою для студентів. Слід зазначити, що організація ігрової діяльності не займала багато часу, але при цьому була ефективною, цікавою, приносила відчутні зміни у фізичній підготовленості студентів, та у фізичній вихованості у цілому тощо.

Викладачі з фізичного виховання намагалися залучати студентів до активної фізкультурно-масової роботи, а саме: участь в підготовці та організації змагальної діяльності; залучення студентів до самостійного проведення занять з фізичного виховання у закладах вищої освіти, що змушувало їх цінувати працю педагогів й сумлінно ставитися до своїх обов'язків тощо.

Усі організаційно-педагогічні умови пислювалися й реалізовувалися за допомогою таких методів як: переконання, доручення, змагання, заохочення, покарання, похвали тощо.

Отже, підсумки контрольних зрізів, результати формувального етапу експерименту, засвідчили про позитивні зміни у рівнях фізичної вихованості студентів експериментальних груп у процесі занять ігровою діяльністю. У відсотковому розподілі в контрольних групах суттєвих змін не було виявлено. Тому, наприкінці формувального етапу експерименту за допомогою ефективних організаційно-педагогічних умов, освітніх методів, фізична вихованість студентів експериментальних груп у процесі занять ігровою діяльністю суттєво підвищилася.

Висновки. Таким чином, теоретичне обґрунтування й впровадження організаційно-педагогічних умов фізичного виховання студентської молоді у процесі занять ігровою діяльністю сприяло ефективному освітньому процесу у закладах вищої освіти, а саме: розуміння студентською молоддю важливості занять з фізичного виховання засобами ігрової діяльності; раціональний підбір дієвих змісту, методів та видів фізкультурно-масової роботи із використанням спортивних ігор, спрямованих на формування мотивації до систематичних занять; уточнення та корекція роботи викладачів закладів вищої освіти щодо фізичного виховання студентів у процесі занять ігровою діяльністю. Використання даних організаційно-педагогічних умов фізичного виховання сприяли підвищенню рівнів фізичної вихованості студентів в експериментальних групах тощо.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. *Перспективним може бути* вивчення: особливостей поєднання інших організаційно-педагогічних умов фізичного виховання студентської молоді засобами різних видів спортивно-масової діяльності та інше.

Список використаної літератури:

1. Довгань Н. Ю. Теоретичні і методичні основи виховання фізичної культури студентів вищих навчальних закладів у процесі позааудиторної спортивно-масової роботи : дис. д-ра пед. наук / Н.Ю. Довгань. – Ін-т проблем виховання НАПН України. – Київ, 2018. – 39 с.
2. Зубалій М.Д. Фізичне виховання учнів 10-11 класів: навчальний посібник / М.Д. Зубалій. – К., 2008. – 212 с.

3. Пилипенко В. М. Теоретичні аспекти фізичного виховання курсантсько-студентської молоді засобами футболу / В. М. Пилипенко, М. В. Тимчик // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури: фізична культура і спорт»: зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – Випуск 4 (98) 18. – С. 124–126.
4. Психологія: Словарь / Под общ. ред. А.В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – 2-е изд. испр. и доп. – М.: Политиздат, 1990. – С. 471.
5. Самоха Р.А. Інноваційні технології фізичного виховання студентів педагогічних університетів із застосуванням народних традицій : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.07 / Р.А. Самоха. – Київ. – 2007. – 226 с.
6. Тимчик М. В. Фізичне виховання старших підлітків у процесі спортивних ігор у загальноосвітніх навчальних закладах / М. В. Тимчик // Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал Матеріали звітної науково-практичної конференції. – Івано-Франківськ, НАІР. – 2013. – С. 437-440.
7. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина I. - Тернопіль: Навчальна книга / Б. М. Шиян. – Богдан, 2008. – 272 с.

References:

1. Dovhan N. Yu. Teoretychni i metodychni osnovy vykhovannia fizychnoi kultury studentiv vyshchych navchalnykh zakladiv u protsesi pozaudytornoi sportyvno-masovoi roboty : dys. d-ra ped. nauk / N.Iu. Dovhan. – In-t problem vykhovannia NAPN Ukrainy. – Kyiv, 2018. – 39 s.
2. Zubalii M.D. Fizychno vykhovannia uchniv 10-11 klasiv: navchalnyi posibnyk / M.D. Zubalii. – K., 2008. – 212 s.
3. Pylypenko V. M. Teoretychni aspekty fizychnoho vykhovannia kursantsko-studentskoi molodi zasobamy futbolu / V. M. Pylypenko, M. V. Tymchuk // Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seria № 15. «Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury: fizychna kultura i sport»: zb. naukovykh prats / Za red. O. V. Tymoshenka. – K.: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 2018. – Vypusk 4 (98) 18. – S. 124–126.
4. Psykholohyia: Slovar / Pod obshch. red. A.V. Petrovskoho, M.H. Yaroshevskoho. – 2-e yzd. yspr. y dop. – M.: Polytyzdat, 1990. – S. 471.
5. Samokha R.A. Innovatsiini tekhnolohii fizychnoho vykhovannia studentiv pedahohichnykh universytetiv iz zastosuvanniam narodnykh tradytsii : dys. ...kand. ped. nauk : 13.00.07 / R.A. Samokha. – Kyiv. – 2007. – 226 s.
6. Tymchuk M. V. Fizychno vykhovannia starshykh pidlitkiv u protsesi sportyvnykh ihor u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh / M. V. Tymchuk // Suchasnyi vykhovnyi protses: sutnist ta innovatsiinyi potentsial Materialy zvitnoi naukovo-praktychnoi konferentsii. – Ivano-Frankivsk, NAIR. – 2013. – S. 437-440.
7. Shyian B. M. Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia shkoliariv. Chastyina I. - Ternopil: Navchalna knyha / B. M. Shyian. – Bohdan, 2008. – 272 s.

Вихляев Ю.М., Пеценко Н.И., Мариц Н.О.
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний університет імені Ігоря Сікорського», Київ

РЕАБИЛИТАЦИЯ РОЗЛАДІВ ГОМІЛКОВОСТОПНОГО СУГЛОБУ – ВАРУСНОЇ ТА ВАЛЬГУСНОЇ УСТАНОВКИ П'ЯТИ

Робота присвячена фізичній терапії розладів гомілковостопного суглобу – варусної та вальгусної установки п'яти, що характеризується скривленням належного, суворо вертикального (перпендикулярного), положення гомілки по відношенню до п'ятки, якщо це скривлення відбувається у зовнішню сторону, то воно має назву варусне, якщо у внутрішню сторону, то це вальгусне скривлення. Реабілітація цього захворювання включає лікувальні вправи, ефективність яких ми посіли з допомогою розробленого нами технічного засобу, що дозволяє створити різні похилі поверхні, на якій виконують стоячі лікувальних вправи. Причому, поверхні оснащені біполярними електродами для електростимулювання підошовної поверхні стопи і стимуляції рефлексогенних зон. Пристрій дозволяє виконувати вправи зі скривленням в протилежний від характеру розладу бік, що поступово, одночасно з дією електростимулювання і стимуляції рефлексогенних зон та вібростимулюванням сприяє відновленню та зміцненню м'язова-зв'язочно-суглобових структур гомілки і стопи, що обумовлює вирівнювання кута між гомілкою та стопою до 90 градусів, тобто до перпендикулярного, та відновленню у підлітків та у дітей (стабілізації у дорослих) повздожних зводів стопи.

Ключові слова: розлади, варус, вальгус, стопа, гомілка, терапевтичні впливи.

Вихляев Ю.Н., Пеценко Н.И., Мариц Н.А. Реабилитация расстройств голеностопного сустава – варусной или вальгусной установки п'ятки. Работа посвящена физической терапии расстройств голеностопного сустава - варусной или вальгусной установки п'ятки, что характеризуется искривлением должного, строго вертикального (перпендикулярного), положения голени по отношению к пятке, если это искривление происходит во внешнюю сторону, то оно имеет название варусное, если во внутреннюю сторону, то это вальгусное искривление. Реабилитация этого заболевания включает лечебные упражнения, эффективность которых мы усилили с помощью разработанного нами технического средства, что позволяет создать разные наклонные опорные поверхности, на которых выполняются стоя лечебные упражнения. Причем, эти поверхности опираются на виброустройство, которое обеспечивает вибростимуляцию мышечно-связочно-суставных структур голени и стопы. а также они оснащены биполярными электродами для электростимулирования подошвенной поверхности стопы и стимуляции рефлексогенных зон, Устройство позволяет выполнять упражнения с искривлением в противоположную от характера